

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ПОСІБНИКІВ З МАТЕМАТИКИ

Листопад Наталія Петрівна,
науковий співробітник відділу
початкової освіти імені О.Я. Савченко
Інституту педагогіки НАПН України

Ключові слова: 1 клас, математика, посібники, обчислювальна діяльність.

Обчислювальна навичка віднесена європейською освітянською спільнотою до переліку ключових компетентностей, які є необхідними для ефективної життєдіяльності людини в оточуючому середовищі. Загальноєвропейські тенденції знайшли відображення й у вітчизняних нормативних документах. У Державному стандарті початкової освіти [1] у рубриці «Загальні результати навчання здобувачів освіти» зазначено, що здобувач «володіє обчислювальними навичками, застосовує їх у навчальних та практичних ситуаціях».

Для того, щоб набуті обчислювальні навички характеризувалися правильністю, усвідомленістю, раціональністю, узагальненістю, автоматизмом, міцністю, необхідно організовувати обчислювальну діяльність молодших школярів на рівні, який забезпечить досягнення цих результатів. Упровадження Державного стандарту початкової освіти сприяло розробленню і використанню у процесі навчання варіативних програм, підручників, навчальних посібників. Система завдань, розроблена у навчальному посібнику нового покоління «Математика» для 1 класів ЗЗСО [2], передбачає створення фундаменту для формування в учнів міцних обчислювальних навичок. Структура системи завдань підпорядковується етапам формування обчислювальної навички.

Після ознайомлення з числами першого десятка на кожному уроці проводиться математичний диктант, що передбачає перевірку знання результатів табличних випадків обчислень, актуалізацію умінь учнів застосовувати вивчені способи дій тощо. Для вивчення нового змісту виокремлена рубрика «Вивчаю нове», у якій розкрито сутність цього матеріалу, зокрема: зміст дій

додавання/віднімання, принцип укладання таблиці додавання та віднімання одноцифрового числа, сутність відношень між числами (більше на/менше на), різницевого порівняння чисел тощо. У цьому блоці подано зразки виконання завдань, зразки записів, зразки міркувань. У рубриці «Тренуюся» пропонуються репродуктивні вправи, які допомагають засвоїти новий зміст, набутти нових умінь у практичній діяльності. Кожний урок містить рубрику «Обчислюю», що містить вправи на обчислення, які не пов'язані із темою уроку. Такі завдання призначені для формування міцної обчислювальної навички. Періодично пропонуються завдання на обчислення і в рубриці «Повторюю».

У посібнику пропонуються різноманітні форми завдань на обчислення: традиційний запис виразів у рядок, заповнення таблиць, з'єднання виразу та його значення, пересування по числовій прямій, розфарбовування малюнків відповідно до вказаних кольорів, що відповідають значенню виразу, тощо. Більшість із цих завдань є продуктивними. Варіювання умов, в яких застосовуються обчислювальні уміння, посилення ступеня складності, самостійності та обґрунтована послідовність завдань сприятимуть формуванню правильних, міцних, усвідомлених обчислювальних навичок.

Додатково до посібника розроблено збірник завдань на обчислення та тренажер, які сприятимуть організації обчислювальної діяльності першокласників на уроці і в позаурочний час, дадуть змогу реалізувати індивідуальний і диференційований підхід у навчанні.

Список джерел

1. Державний стандарт загальної початкової освіти. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п#Text> (дата звернення 30. 10. 2023 р.)
2. Листопад Н.П. Математика: навч. посібник для 1 класу (у 3-х частинах). Київ, 2023.